

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

09 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Nadejda TOMA
Liliana CATAN
Ion GUZUN

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Alexandru Pavalatii în numele inculpatului și inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Cojocari Mihail xxxxxx, născut xxxxxx,
originar xxxxxxși domiciliat în xxxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 09.04.2021 – 09.08.2021;

Instanța de apel: 21.09.2021 – 07.06.2022;

Instanța de recurs: 09.08.2022- 09.11.2022.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Central din 09 august 2021, Cojocari Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 171 alin.(3) lit. b) Cod Penal, la 16 ani (șaisprezece) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

S-a încasat din contul inculpatului Cojocari Mihail, în contul statului cheltuielile judiciare în mărime de 8204 (opt mii două sute patru) lei.

2. Pentru a se pronunța în sensul enunțat, instanța de fond a constatat că, Cojocari Mihail, începând cu o dată nestabilă de către organul de urmărire penală, aproximativ din toamna anului 2019 și până la 13 noiembrie 2020, aflându-se la domiciliul său din satul Xxxxxx raionul Xxxxxx, având scopul satisfacerii poftelor sexuale, a întreținut de mai multe ori raporturi sexuale săvârșite prin constrângere fizică și psihică cu minora XXXXXXXX, despre care cunoștea cu certitudine că are vârsta de 12 și respectiv 13 ani.

Acțiunile lui Cojocari Mihail au fost calificate în temeiul art. 171 alin. (3) lit. b) din Codul penal - *violul adică acțiunea intenționată îndreptată spre săvârșirea unui raport sexual prin constrângerea fizică sau psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința,*

asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani.

3. Nefiind de acord cu sentința au declarat apel:

3.1 *inculpatul Cojocari Mihail*, pledând nevinovat, a solicitat emiterea unei sentințe de achitare, pe motiv că în vara anului 2014 se afla în detenție în Penitenciarul nr. 4 și nu a comis infracțiunea ce i se incriminează. Menționează că partea vătămată a fost învățată și impusă de către mama sa să dea asemenea declarații împotriva sa, care însă de fiecare dată erau diferite.

Ulterior inculpatul Cojocari Mihail a depus mai multe cereri de apel suplimentare, invocând același motive, solicitând reexaminarea minuțioasă a cauzei.

3.2. *avocatul Igor Stratan în numele inculpatului Cojocari Mihail*, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul Cojocari Mihail să fie achitat din motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat.

În motivarea apelului a invocat că:

- instanța nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu. Nu a motivat în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea probelor administrate. În această consecutivitate, instanța nu s-a pronunțat în genere, iar în unele evaziv și neclar, asupra tuturor argumentelor apărării, inclusive a celor care, în raport cu prescripțiile de drept procedural și material. Susține că, instanța de judecată la emiterea sentinței a fost părtinitoare și s-a manifestat în favoarea acuzării;

- instanța a comis erori de drept, nu a apreciat fiecare probă separat ci doar s-a limitat la copierea din alte sentințe. Or, menționarea la general că: „completul de judecată stabilește că declarațiile martorilor coroborează între ele inclusiv cu rapoartele de expertiză judiciară și procesele verbale ale acțiunilor de urmărire penală efectuate și redau situația obiectivă pe caz”, nu conține o analiză întemeiată pe prescripțiile concrete din normele de drept vizate, pe jurisprudența națională și a CEDO, coroborate cu circumstanțele precise invocate de apărare, inclusiv cu conținutul actelor procedurale criticate. Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile legale și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2022, a fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința în partea reducerii pedepsei în baza art.385 alin. (5) Cod de procedură penală și pronunță în această parte o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează .

În temeiul articolului 385 alin. (5) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa stabilită inculpatului Cojocari Mihail pentru deținerea în condiții inumane în

Penitenciarul nr. 13 în calitate de prevenit pentru perioada 20.11. 2020 - 09. 08. 2021 cu 263 (două sute șaiszeci și trei) zile.

În termenul executării pedepsei a fost inclusă perioada arestării preventive din 19.11. 2020 - până la data pronunțării prezentei decizii.

În rest sentința a fost menținută.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma motivelor invocate în cererea de apel, pe baza probelor administrate și cercetate de prima instanță și suplimentar de către instanța de apel a conchis că lipsesc careva dubii sau bănuieli care ar putea pune la îndoială vinovăția inculpatului Cojocari Mhail, în comiterea faptelor incriminate, astfel că la acest capitol se rețin drept declarative argumentele inculpatului, cât și ale apărătorului acestuia cu referire la faptul că învinuirea este formală și nu este confirmată prin probe.

Instanța de apel, indiferent de faptul că, inculpatul Cojocari Mihail nu și-a recunoscut vina, a concluzionat că vinovăția acestuia de comiterea infracțiunii imputate s-a dovedit integral prin cercetarea suplimentară a următoarelor probe, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, cum ar fi: *declarațiile reprezentantului legal al părții vătămate minore Asistent social în cadrul Centrului "Xxxxxx" XXXXXX XXXXXX; declarațiile reprezentantului legal al părții vătămate minore XXXXXX; declarațiile martorului XXXXXX; declarațiile expertului XXXXXX; declarațiile victimei minore XXXXXX; declarațiile martorului XXXXXX; conținutul plângerii cet. XXXXXX prin care solicită luarea măsurilor cu concubinul ei Cojocari Mihail, care la 13.11.2020 orele 02:40, posibil a întreținut relații sexuale cu fiica minoră XXXXXX născută la XXXXXX.(f.d. 9 Vol.); conținutul procesului verbal de cercetare la fața locului din 19.11.2020, gospodăria cet. Railean Ana din satul XXXXXX, r-nul XXXXXX cu planșa fotografică. (f.d.13-19 Vol. I); conținutul raportului de expertiză judiciară medico-legală nr. 202031P0338 din 19.11.2020, la minora XXXXXX a.n.XXXX dom. XXXXXX s. XXXXXX - himenul este deflorat, cu rupturi vechi la cifrele 6.3,1 conform cadranelor de ceas, caracteristice raportului sexual natural, nu este posibil de stabilit timpul deflorării (f.d.41 Vol. I); conținutul raportului de expertiză psihologică nr.13 din 03 martie 2021 a părții vătămate XXXXXX prin care s-a ajuns la concluzia că minora este conștientă de cele întâmplate și are capacitatea de a oferi mărturii obiective în fața judecății însă din cauza inhibiției, timidității și traumei psihologice există probabilitatea să se blocheze și să refuze să facă declarații. Minora XXXXXX a suferit traumă psihologică asociată abuzului psihologic, ce i-a deteriorat esențial starea psihică, manifestată prin anxietate, tensiune psihoemoțională, stări de tristețe, neliniște, inhibiție, închidere în sine, atitudine de evitare a traumei, tendințe de comportament suicidal și autodestructiv, frica de agresor, izolare, sentiment de vinovăție, sensibilitatea față de critici etc. Minora prezintă profil psihologic al victimei abuzului sexual cu manifestări autodestructive, depresive și suicidale.*

Dezvoltarea intelectuală a minorei nu corespunde vârstei sale biologice, întârzierea intelectuală fiind de circa 4 ani. (f.d.49-77 Vol. I); conținutul raportului de expertiză judiciară psihiatrică nr. 202135A0063 din 25 februarie 2021 a învinuitului Cojocari Mihail prin care s-a ajuns la concluzia că Cojocari Mihail nu suferă de careva maladie psihică cronică, prezintă diagnoza „Tulburare organică de personalitate”. În momentul comiterii infracțiunii ce i se impută, Cojocari Mihail nu a suferit de careva maladii psihice, avea capacitatea de a-și da seama de acțiunile sale și le putea dirija, deci a acționat cu discernământ. (f.d.85-89 Vol. I) ; conținutul raportului de expertiză judiciară psihiatrică nr.202135A0064 din 01 martie 2021 a părții vătămate XXXXXX s-a ajuns la concluzia că, aceasta nu suferă de careva maladie psihică, nu prezintă careva tulburări psihice, este fără dereglări psihice. Conform stării psihice putea să conducă cu acțiunile sale și să le conștientizeze. Reieșind din dezvoltarea sa intelectuală a avut posibilitatea să înțeleagă caracterul acțiunilor agresorului. (f.d.97-101 Vol. I); conținutul procesului verbal de ridicare din 12.03.2021 a secvenței audio din 11.02.2012 a discuției minorei XXXXXX și expertul XXXXXX în cadrul efectuării expertizei psihologice.(f.d.208 Vol. I); conținutul procesului verbal de examinare din 12.03.2021 a secvenței audio din 11.02.2012 a discului cu discuția minorei XXXXXX și expertul XXXXXX în cadrul efectuării expertizei psihologice. (f.d.210 Vol. I)

Instanța de apel a reținut că sunt neîntemeiate și declarative alegațiile apărării la capitolul că învinuirea adusă inculpatului nu este confirmată, fiind aduse doar critici generale învinuirii înaintate de către organul de urmărire penală.

În context, temei pentru a da o nouă apreciere probelor, instanța de apel nu a avut, fiind solidară cu concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare.

Astfel, partea vătămată minoră XXXXXX, fiind audiată în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond a indicat direct că, inculpatul Cojocari Mihail a abuzat-o de mai multe ori, prin urmare instanța de fond justificat a reținut că temei de a nu crede partea vătămate minore nu este, aceasta fiind la o vârstă fragedă, nu are de unde cunoaște în detaliu despre cele relatate, decât în cazul în care a trecut însăși prin aceste acțiuni.

Prin urmare, declarațiile părții vătămate minore, care povestește în detaliu acțiunile inculpatului, concordă cu declarațiile reprezentanților legali al acesteia, XXXXXX și XXXXXX, căruia minora i-a relatat cele întâmplate, iar potrivit raportului de expertiză judiciară nr.202135A0064 din 01 martie 2021 a părții vătămate XXXXXX s-a ajuns la concluzia că, XXXXXX nu suferă de careva maladie psihică, nu prezintă careva tulburări psihice, este fără dereglări psihice. Conform stării psihice putea să conducă cu acțiunile sale și să le conștientizeze. Reieșind din dezvoltarea sa intelectuală a avut posibilitatea să înțeleagă caracterul acțiunilor agresorului.

Totodată, declarațiile părții vătămate minore, coroborează cu concluziile Conținutul raportului de expertiză judiciară medico-legală nr. 202031P0338 din

19.11.2020, la minora XXXXXX a.n.XXXX dom. XXXXXX s. XXXXXX - himenul este deflorat, cu rupturi vechi la cifrele 6.3,1 conform cadranelor de ceas, caracteristice raportului sexual natural, nu este posibil de stabilit timpul deflorării (f.d.41 Vol. I), conform concluziilor raportului de expertiză psihologică nr.13 din 03 martie 2021 a părții vătămate XXXXXX prin care s-a ajuns la concluzia că minora este conștientă de cele întâmplate și are capacitatea de a oferi mărturii obiective în fața judecății însă din cauza inhibiției, timidității și traumei psihologice există probabilitatea să se blocheze și să refuze să facă declarații. Minora XXXXXX a suferit traumă psihologică asociată abuzului psihologic, ce i-a deteriorat esențial starea psihică, manifestată prin anxietate, tensiune psihoemoțională, stări de tristețe, neliniște, inhibiție, închidere în sine, atitudine de evitare a traumei, tendințe de comportament suicidal și autodestructiv, frica de agresor, izolare, sentiment de vinovăție, sensibilitatea față de critici etc. Minora prezintă profil psihologic al victimei abuzului sexual cu manifestări autodestructive, depresive și suicidale. Dezvoltarea intelectuală a minorei nu corespunde vârstei sale biologice, întârzierea intelectuală fiind de circa 4ani. (f.d.49-77 Vol. I).

Astfel, instanța e apel a reiterat că instanța de fond justificat, nu a stabilit careva temeuri de a aprecia critic, declarațiile părții vătămate minore.

Mai mult, cursul acțiunilor invocate de partea vătămată minoră, se confirmă și prin declarațiile martorilor, cercetate în ședința de judecată, și anume declarațiile reprezentantului legal al părții vătămate minore XXXXXX care a declarat că i-a găsit dormind într-un pat în sarai pe Cojocari Mihail și fiica minoră XXXXXX.

Faptul abuzului sexual se confirmă și prin declarațiile expertului XXXXXX care în ședința de judecată a menționat că ea s-a expus asupra stării victimei minore a abuzului sexual XXXXXX, după discuțiile cu fata, testelor și cu examinarea minorei. A prezentat înregistrările audio, unde victima vorbește practic în șoaptă și este foarte inhibată. Menționează că ultima este foarte tensionată din cauza stării abuzului din familie și are sentimentul de vinovăție. Susține că a avut loc abuzul sexual în sarai de către tatăl vitreg. Suplimentar a adăugat că s-a semnat pentru răspundere penală și totul este indicat în expertiză, aceasta s-a străduit să fie cât mai explicită. Ulterior expertul a indicat că victima a simțit o presiune din partea rudelor, menționează faptul că inculpatul este gospodar. După ce a stabilit contact cu minora victimă aceasta s-a deschis, dar a fost foarte rezervată. S-a simțit ura față de tatăl vitreg că a abuzat-o sexual. Aceasta se observă și din testele minorei. Consideră că minora spune adevărul, convorbirea acesteia a fost foarte sinceră, i-a simțit emoțiile, a văzut cum începe a plânge și când a luat-o de mână era transpirată. Aceasta a declarat că abuzul a fost de mai multe ori..

Astfel, instanța de apel a reținut că instanța de fond, corect a stabilit că, declarațiile părții vătămate minore XXXXXX, coroborate în cumul cu declarațiile martorilor indicați supra, confirmă dincolo de orice dubiu rezonabil, că violul a fost comis de inculpatul Cojocari Mihail.

La fel instanța de fond justificat a apreciat critic declarațiile inculpatului, în partea unde a indicat că, nu a întreținut raport sexual cu partea vătămată, deoarece ele sunt contradictorii și combătute prin cele indicate de partea vătămată și martorii audiați, urmărind scopul de a nu fi pedepsit, adică scopul eschivării de la răspunderea penală, și instanța a apreciat-o ca o metodă de apărare.

Totodată, instanța de apel analizând declarațiile inculpatului precum că, nu a întreținut raport sexual cu partea vătămată, iar cele invocate de partea vătămată sunt niște răzbunări din partea concubinei care și-a învățat fiica minoră să dea asemenea declarații împotriva sa, în coroborare cu declarațiile părții vătămate minore și a martorilor audiați în ședința de judecată a instanței de fond și mijloacele materiale de probă administrate, a considerat că prima instanță just le-a apreciat ca fiind o metodă de apărare înaintată cu scopul de a evita răspunderea penală, ori în susținerea acestora lipsesc careva date obiective, iar din conținutul materialelor cauzei se demonstrează contrariul.

Prin urmare, instanța de apel a respins ca nefondate alegațiile apelanților invocate în cererile de apel referitor la faptul că, fapta nu a fost săvârșită de inculpat și urma a fi emisă o sentință de achitare în privința acestuia, vinovăția sa nefiind demonstrată, Or, din analiza sentinței rezultă o concluzie diametral opusă.

Referitor la pedeapsa stabilită inculpatului, instanța de apel a conchis că instanța de fond, la determinarea corectitudinii pedepsei aplicate, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, care conform art. 16 Cod penal, se califică ca excepțional de gravă, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, care nu a recunoscut vinovăția, la evidența medicului narcolog/psihiatru nu se află, nu este încadrat în câmpul muncii, recent întors din detenție, la adresa cet. Cojocari Mihail, plângeri au fost înregistrate, anterior a fost judecat.

Astfel, instanța de fond just a considerat, că inculpatului urmează să-i fie stabilită pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa cu închisoare, care va fi una echitabilă, instanța având convingerea că doar aceasta este de natură să asigure atingerea scopului de reeducare și prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni de către inculpat, fapt care a impus aplicarea doar a pedepsei cu închisoarea.

Instanța de apel a menționat că, potrivit materialelor cauzei penale, la urmărirea penală au fost suportate cheltuieli pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.202031P0338 din 19 noiembrie 2020 au fost suportate cheltuieli în mărime de 448 lei (f.d.41 Vol. I), pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.202035A0063 din 25 februarie 2021 au fost suportate cheltuieli în mărime de 1078 lei (f.d. 89 Vol.II), pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.202035A0064 din 01 martie 2021 au fost suportate cheltuieli în mărime de 1078 lei (f.d.101 Vol.II), pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.13 din 03 martie 2021 au fost suportate cheltuieli în mărime de 5600 lei (f.d.47 Vol. I), astfel, în baza art. 227 alin. (1), art. 229 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, instanța de fond corect a dispus încasarea din contul inculpatului

în beneficiul statului a sumei de 8204 (opt mii două sute patru) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

Referitor la solicitarea inculpatului Cojocari Mihail privind constatarea condițiilor de detenție degradante și inumane în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, și reducerea din termenul pedepsei, în temeiul art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, instanța de apel a conchis că această cerință a apelantului este fondată și urmează a fi admisă deoarece:

- art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală prevede că, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța va reduce pedeapsa, calculându-se 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv;

- conform art. 3 a Convenției Europene a Drepturilor Omului prevede că nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante;

- curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (hotărârile Mozer versus Republica Moldova și Rusia; Rotaru versus Republica Moldova; Ciorap versus Republica Moldova);

- la constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice și psihice și. în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (hotărârea Irlanda versus Regatul Unit). Statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (hotărârea Kudla versus Polonia). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (hotărârea Ostrovar versus Republica Moldova);

- la analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată va face trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform

normativelor de construcții;

- în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținuți ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² din spațiu locativ per deținuț și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaile construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul;

- comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale și igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient și totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-și mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat de către Penitenciarul nr. 13 instanța a stabilit că, informația cu privire la suprafața celulelor în care a fost deținuț inculpatul se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare.

Așa fiind, prin prezentarea de către administrația penitenciarului a datelor privind suprafața celulelor în care deținuțul a fost cazat, acesta s-a aflat sub minimul acceptabil.

S-a precizat că, în mai multe cauze, CtEDO a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privința condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău. Aceasta notează că, în repetate rânduri, a constatat încălcarea art. 3 din CoEDO în privința acestui penitenciar (hotărârea-pilot Shishanov versus Republica Moldova), însă această problemă sistemică continuă să persiste.

În cauza Kalashnikov versus Rusia precum și în cauza Ostrovar versus Republica Moldova, CtEDO a constatat că supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul art. 3 al CoEDO, în special, când ea durează perioade lungi de timp, așa cum se reține în cazul autorului plângerii, Cojocari Mihail a fost deținuț în perioada 20.11.2020 - 09.08.2021 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău cu statut de prevenit. E de reținut și faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m² de spațiu vital, CtEDO a constatat că

supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din CoEDO (hotărârile Sulejmanovic versus Italia și Lind versus Rusia).

De asemenea, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit și cauza Idalov c. Rusiei).

Prin urmare, potrivit informației Penitenciarului nr. 13 Chișinău Cojocari Mihail a fost deținut în calitate de prevenit în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în perioada 20.11.2020 - 09.08.2021.

Astfel, instanța de apel a considerat că dificultățile cu care s-a confruntat Cojocari Mihail pe parcursul detenției sale în perioada 20.11.2020 - 09.08.2021, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat și potrivit art. 385 alin.(5) Cod de procedură penală, reducerea pedepsei lui Cojocari Mihail cu 263 zile.

Totodată, instanța de apel nu a reținut solicitarea inculpatului privind aplicarea în privința sa a actului de amnistie, or potrivit art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM, nr. 243 din 24 decembrie 2021, (1) Procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege, iar potrivit art. 6 alin. (1) al Legii sus menționate prevederile art. 1-5 nu se aplică persoanei: e) care a săvârșit infracțiunea prevăzută la art.1661 alin.(2)-(4), precum și a săvârșit asupra minorilor infracțiuni prevăzute la art.171-1751, art.201, art.206, art.208-2082 din Codul penal nr.985/2002.

Prin urmare, în speță se atestă că Cojocari Mihail, se face vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, astfel că în privința acestuia prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM, nr. 243 din 24 decembrie 2021, nu sunt aplicabile.

5. Decizia instanței de apel este contestată cu recursuri ordinare de către:

5.1 *inculpatul Cojocarul Mihail*, care, prin recursurile depuse la 26.07.2022 și 02.08.2022, neinvocând nici un temei de casare prevăzut la art.427 Cod de procedură, solicită casarea deciziei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea

unei noi hotărâri de achitare în privința sa. Menționează că nu este vinovat de comiterea infracțiunii imputate, partea vătămată a fost violată în vara anului 2019 de o persoana necunoscută într-o mașina pe bancheta din spate, totodată invocă că partea vătămată a fost învățată și impusă de către mama sa să dea asemenea declarații împotriva lui, care însă de fiecare dată erau diferite.

La 09.08.2022, 17.08.2022, 22.08.2022, 24.08.2022, 05.09.2022, 13.09.2022, 26.09.2022, 03.10.2022, 04.10.2022, 11.10.2022, 17.10.2022, 21.10.2022, 31.10.2022, 04.11.2022 și 08.11.2022 inculpatul mai depune recursuri ordinare, solicitând achitarea sa și invocând aceleași motive.

5.2. *avocatul Alexandru Pavalatii în numele inculpatului*, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Cojocari Mihail, invocând motivele apelului (*a se vedea pct. 3.2. a prezentei hotărâri*) și că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt care a afectat soluția, prezența erorii de drept fiind motivată sub aspectul aprecierii greșite a probelor.

6. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursurilor declarate, menționând că acestea urmează a fi declarate inadmisibile.

7. *Cu referire la recursul declarat de avocatul Alexandru Pavalatii în numele inculpatului la 04.08.2022 și recursurile declarate de inculpat la 26.07.2022 și 02.08.2022.*

Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare în baza materialelor din dosar, Colegiul penal în unanimitate decide inadmisibilitatea acestora.

Cu titlu introductiv, Colegiul menționează că invocarea unor pretinse erori admise de instanța de apel urmează a fi precedate de o motivare corespunzătoare privind esența acestora și indicarea expresă a circumstanțelor cauzei cărora se circumscriu.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În continuare, raționamentele instanței privind inadmisibilitatea recursurilor declarate, se întemeiază în drept pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în

camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Recursul este nefondat atunci când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată. Instanța la etapa procedurii de recurs nu declanșează un control devolutiv asupra fondului cauzei, nu dă o nouă apreciere probelor administrate și cercetate și nu se expune repetat asupra aceluiași argumente care anterior au fost obiect de dispută în instanța de apel și asupra cărora aceasta s-a pronunțat prin decizie motivată. Or, obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la chestiuni de drept, iar rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei.

La caz, Colegiul penal reține că avocatul recurent a contestat decizia instanței de apel invocând că, *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*, temei prevăzut de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, iar inculpatul pledează nevinovat de comiterea infracțiunii, fără a invoca vre-un temei prevăzut în art. 427 Cod de procedură penală.

Raportând norma nominalizată la situația în cauză, Colegiul penal constată că motivele recurențelor nu și-au găsit confirmarea, cererile de recurs ordinar conținând invocări identice apelurilor, în privința cărora instanța de apel s-a expus în mod argumentat (vezi în acest sens pct. 4.1. a prezentei hotărâri), soluție pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se mai impune (*hotărârea CtEDO García Ruiz versus Spania*).

Analizând decizia instanței de apel prin prisma erorilor de drept invocate de recurenți nu se confirmă, dat fiind faptul, că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1) și art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală potrivit cărora instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, iar decizia trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Respectiv, Colegiul nu va reține argumentele recurenților precum că instanța de apel nu ar fi respectat cerințele art. 414 Cod de procedură penală, care obligă instanța să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, întrucât motivarea hotărârii este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor amănunțit, atâta timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărârii penale de condamnare (*hotărârea CtEDO Van de Hurk versus Olanda*).

Fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, a expus circumstanțele speței reținute în cauză și a concluzionat corect că Cojocari Mihail este vinovat de săvârșirea infracțiunilor

prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, faptele lui întrunind elementele componentelor de infracțiune incriminate.

Prin urmare, opozabil poziției susținute de recurenți, Colegiul penal, verificând suplimentar materialele dosarului, specifică că judecând apelurile instanța a adoptat o soluție corectă, legală și întemeiată. Or, așa cum rezultă din textul deciziei atacate, instanța de apel și-a motivat decizia în conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală și aceasta cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus, la caz, la casarea sentinței doar în partea reducerii pedepsei inculpatului în baza art.385alin.(5) Cod de procedură penală.

Împrejurarea că inculpatul nu a recunoscut fapta comisă nu are relevanță juridică și nerecunoașterea vinovăției nu echivalează cu achitarea acestuia, atâta vreme cât celelalte mijloace de probă, care au fost cercetate prin prisma principiului nemijlocirii și contradictorialității, confirmă vinovăția lui Cojocari Mihail.

În continuare, deși avocatul recurent insistă asupra faptului că instanța de apel nu s-ar fi pronunțat prin răspunsuri detaliate la toate alegațiile apărării, vis-a-vis de aprecierea probelor administrate și nevinovăția inculpatului, Colegiul Penal reține că, în decizia recurată se conțin argumentele de rigoare (*a se vedea pct. 4.1. din prezența hotărâre*).

Astfel, Colegiul penal, făcând trimitere la prevederile art. art. 100 alin. (4), 101 alin. (1)–(4) Cod de procedură penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

La caz, instanța de apel a cercetat amănunțit aspectele învinuirilor înaintate inculpatului Cojocari Mihail, a apreciat, conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării și în concluziile sale a motivat admiterea unor probe cât și respingerea altora.

De altfel, tot aici se notează că, simplul fapt că pot exista două puncte de vedere distincte cu privire la modul de apreciere al aceluiași probe nu este un motiv suficient și plauzibil pentru a dispune rejudecarea unei cauze penale s-au de

achitare. Cu atât mai mult că Cojocari Mihail în instanța de apel, în ședința de judecată, a solicitat, prin cerere aplicarea Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, amnistia constituind un temei de nereabilitare.

În general, cerința textuală a cazului de casare prevăzut de pct. 6) presupune că, la etapa judecării cauzei de către instanța de apel s-au încălcat prevederile legii procesual-penale, și nici un indiciu nu poate sugera recurentului precum că, chestiunea de apreciere a probatoriului ar putea constitui în sine o eroare de drept care să se subscrie măcar unuia din cele 5 subpuncte ale pct. 6) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

Din atare considerente, Colegiul Penal nu va analiza și verifica probele din dosar preponderent având în vedere că nu s-a constatat discrepanța între cele reținute de instanțele de fond în vederea condamnării lui Cojocari Mihail și conținutul real al probelor, sau ignorarea unor aspecte evidente ce ar fi avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține.

Pe aceeași linie de considerente, Colegiul ține să evidențieze că, invocarea formală a unor temeuri de casare, care nu sunt urmate de o motivare corespunzătoare, ci doar se face trimitere la conținutul probelor și la aprecierea acestora, nu va face obiect de examinare în procedura de recurs, având în acest sens în vedere că, potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Adică completarea cererilor de recurs cu argumente de drept și care le-ar suplini din oficiu, este contrară principiului contradictorialității ce guvernează întregul proces penal.

Mai mult, pornind de la prevederile art. 6 pct. 11¹), 27, 414 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor, iar judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, activitatea instanțelor de fond și de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea circumstanțelor cauzei în latura pedepsei în alt sens decât cel pe care îl propune acuzarea este o competență și prerogativă legală a acestor instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Totodată, instanța de apel corect a statuat că nu sunt motive de a admite afirmațiile apărării privind neînălăturarea dubiului asupra persoanei vinovate ce a săvârșit infracțiunile în privința părții vătămate, de vreme ce pe întreg procesul

penal XXXXXX a indicat la persoana lui Cojocari Mihail ca la făptuitor și nu s-a constatat incriminarea fără just temeii.

În concluzie, Colegiul penal nu a constatat prezența erorii de drept invocată de recurenți ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, iar solicitările acestora nu au suport legal, prin urmare soluția adoptată de către instanța de apel este întemeiată, iar recursurile declarate sunt inadmisibile, ca fiind vădit neîntemeiate.

Cu referire la recursurile declarate de către inculpatul Cojocari Mihail depuse la 09.08.2022, 17.08.2022, 22.08.2022, 24.08.2022, 05.09.2022, 13.09.2022, 26.09.2022, 03.10.2022, 04.10.2022, 11.10.2022, 17.10.2022, 21.10.2022, 31.10.2022, 04.11.2022 și 08.11.2022 Colegiul reține că:

Una din cerințele obligatorii la depunerea recursului ordinar se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: „*în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.*”

La caz, se reține că potrivit procesului verbal al ședinței de judecată dispozitivul deciziei în cauza penală privindu-l pe Cojocari Mihail, a fost pronunțat la 07 iunie 2022 în prezența inculpatului (f.d.32-36, vol. 3), participării procesului fiind anunțati că pronunțarea integrală a deciziei va avea loc la 05 iulie 2022, ora 14:00.

Ulterior, la 05 iulie 2022, în lipsa inculpatului, a fost pronunțată integral decizia instanței de apel, pe când recursurile suplimentare cu același conținut au fost expediat instanței de recurs abia la 09.08.2022, 17.08.2022, 22.08.2022, 24.08.2022, 05.09.2022, 13.09.2022, 26.09.2022, 03.10.2022, 04.10.2022, 11.10.2022, 17.10.2022, 21.10.2022, 31.10.2022, 04.11.2022 și 08.11.2022, astfel depășind termenul prevăzut de lege de 30 de zile pentru declararea acestuia.

Instanța de recurs menționează că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea hotărârii, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, hotărârile fiind plasate pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost

legal citate la ședința de judecată, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecătii, termenul de declarare a recursului a fost omis de către inculpat, respectiv argumentele aduse de acesta în cererile suplimentare de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută de dreptul de a exercita această cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile ordinare suplimentare declarate de inculpatul Cojocari Mihail, sunt inadmisibile, ca fiind declarat peste termen.

În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct.2) și 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2022, al avocatului Alexandru Pavalatii în numele inculpatului din 04.08.2022 și al inculpatului din 26.07.2022 și 02.08.2022 în cauza penală în privința lui Cojocari Mihail XXXXXX, ca fiind vădit neîntemeiate, iar recursurile inculpatului din 09.08.2022, 17.08.2022, 22.08.2022, 24.08.2022, 05.09.2022, 13.09.2022, 26.09.2022, 03.10.2022, 04.10.2022, 11.10.2022, 17.10.2022, 21.10.2022, 31.10.2022, 04.11.2022 și 08.11.2022, ca fiind depuse peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia pronunțată integral la 22 decembrie 2022.

Președinte

Nadejda TOMA

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Ion GUZUN